

Öfningsexempel skola vara, hvad namnet uttrycker. Lärjungen skall på dem öfva sig med uppslagen bok och under lärarens ledning. De skola aldrig läsas som en explikationslexa. Ty intet är mera förväntadt, än att fylla lärjungens minne med ett antal osammanhängande satser, genom sitt innehåll oftast värdelösa. Oftare förekommande ord må deremot efter lägenhet memoreras. Exemplens otillräcklighet beror här isynnerhet deraf, att öfningar från Svenska till Latin saknas.

Men om också 1:a häftet må med nytta kunna begagnas, måste vi anse det Andra vara förfeladt. Det innehåller »Läseöfningar till Syntaxen». Exempler äro nu ordnade efter den moderna satslärans alla distinktioner och subdistinktioner. Dessa höra icke nybörjaren till. Och huru origtigt är det icke, att genomgå alla specialregler för bruket af kasus, »Rektions-objektiver» och »Adverbial-objektiver», för bruket af gerundium och supinum m. m., förrän exempel anföres på en enda underordnad sats! Så sker det, att först, sedan all denna mängd af regler är absolverad på 50 sidor, på den 56:te blir fråga om en relativ sats. Oss synes det så klart, som något vara kan, att öfning i den sammansatta satsbildningen, nemligen i dennas förnämsta former, bör följa näst efter öfningen i enkla satsers bildande med tillhörande objekt och det enklaste bruket af kasus obliqui öfverhufvud. För de många rektionerna, kasus för ort och tid o. s. v. behöfvas ens inga särskilda öfningsexempel. Det är nog, att vid regelns läsning några sådana af läraren muntligen uppgifvas. Dessas mängd gör vanligen latinläsningen till en leda för gossen, förrän han hinner till den första sammanhängande berättelsen.

Då Förf. låter exemplen till de särskilda reglorna efterföljas af »Blandade Öfningsexempel», kunde det kanske gå an, att med förbigående af de förra begagna blott de senare.

Tredje häftet innehåller en Ordbok till exemplen för Syntaxen i 2:a häftet. I den äro förekommande namn särskildt upptagna och historiskt förklarade. Det är just icke väl, att en sådan mängd namn i öfningsexemplen influtit, emedan sålunda öfningen i igenkännandet af genus och i deklination blir mindre, än om deras plats skulle intagits af appellativa. I den egentliga ordboken hänvisas vid ord, som hafva flera betydelser, till texten; och detta är en god hjälpreda.

Förf. har på sin bok nedlagt mycket arbete. Att vi icke funnit den i alla delar tillfredsställande, skall icke hindra för saken intresserade lärare att underkasta dess användbarhet en närmare pröfning. Tills försök härmed blifvit gjorda, är hvarje bedömande osäkert.

J. V. S.

26 REVY.

Litteraturblad n:o 9, september 1861

Herrar Lillja i Åbo Underrättelser och A. Schauman i H:fors Tidningar hafva, sedan detta blads senaste nummer utkom, dels genom direkta falska föregifvanden dels genom undanhållandet för sagde blads läsare af, hvad som tjenar att vederlägga deras påståenden, fortfarit i sina systematiska bemödanden att göra vår heder misstänkt.

De hafva fördelen af, att för hvarje rättelse, vi i ett nummer af detta blad inför dess ringa läsarekrets offentliggöra, i veckotal i tusental exemplar sprida sina förnyade beskyllningar – och de begagna den.

Man skulle tycka, att, äfven om vi råkat skrifva så illa, att våra ord kunde missförstås, ingen ens lagom klok och hederlig person i detta land borde vara i stånd att hos oss antaga det onda uppsåtet att förneka ett enda jota i Finlands grundlagar och Finska folkets politiska berättiganden. Undertecknads hela offentliga vandel borde väl för honom utgöra ett tillräckligt skydd mot dylika vanhedrande misstankar och tydningar. Ett sådant försök af hvem som helst, att förneka uppenbara fakta, vore dessutom så vanvettigt, att man blott kunde beklaga hans olycka, att hafva förlorat förståndet.

Nu har oss veterligen ingen ens sökt uppvisa, att något vårt ord eller uttryck varit sådant, att det taget efter ordalydelsen och läset i sammanhang med det föregående och efterföljande skulle kunnat så tydas. Hvarken något logiskt eller grammatikaliskt eller faktiskt misstag har kunnat läggas oss till last, som skulle berättigat misstydningen.

Men äfven om så illa varit, att våra ord icke befunnits tydliga nog – och vi hafva hört äfven *tvenne* hederliga män säga det, under medgifvande dock, att i ett missförstånd felet är läsarens – äfven om så varit, hade det väl bort vara tillräckligt, att vi till punkt och pricka förklarat dem, under försäkran, att vi skulle erkänna vårt beteende för »landsförräderi», om detsamma skulle innebära något det minsta förnekande af landets politiska berättiganden.

Dock långt derifrån, att sagde vedersakare skulle tagit denna förklaring för god eller ens meddelat sin publik, att den blifvit afgifven, eller upplyst denna publik om den rätta meningen i våra ord. De fortsätta tvärtom ihärdigt att på hvarjehanda sätt hålla sina beskyllningar uppe.

Den ena, Hr Lillja, låter sitt blads läsare veta, att vi endast röjt vårt onda samvete och användt all vår dialektik, för att rörande våra tidigare yttranden föra allmänheten bak ljuset. Dertill lägger Herr Lillja bemödanden att blanda bort sina egna beskyllningars art. Han har förut försäkrat, att han ingenting återtager. Han upprepar dock icke mera sina ord, att vi skulle »frånkännt Finland garanterade politiska berättiganden». Men han har senare äfven sagt, att vi »hotat» dessa berättiganden. Nu låter han veta, att det är detta hotande, han lägger oss till last – medan vi skola varit ohemula nog, att hålla fast vid blott några ord, som den hederliga Hr Lillja blott tillfälligtvis kommit att yttra. Att han derjemte framhållit våra österländska sympatier o. s. v. – det kommer alls icke i någon beräkning.

Hvilka dessa ord, vi så obehörigt fäst oss vid, äro, det aktar sig Herr Lillja att återkalla i sina läsares minne. Han vet det, att vi lemnat hans öfriga smädelser åt föraktet, och att vi funnit hans tal om hotandet endast löjligt – men också, med de bevis derpå han anfört, lika lågt som det öfriga. Han vet, att det är endast och allenast återtagandet af beskyllningen, att vi skulle »frånkännt» Finland garanterade politiska berättiganden, vi enständigt begärt. Ty det är denna beskyllning, som genom ligans försorg öfvergått till de Svenska bladen, och ur dem, allt mera utstofferad naturligtvis, i andra utländska blad. Det är den, som i Ryska blad uppträdt under formen, att vi skulle yrkat, det Finland först genom Manifestet om Utskottets sammankallande erhållit politiska berättiganden. Undertecknads ringa namn är visst utom fäderneslandets gränser föga känt. Men jag eger dock i Sverge, Danmark och Tyskland bland män af värde några vänner, inför hvilka jag icke önskade utpekas som en fäderneslandsförrädare. Det hade derföre varit mig kärt, om de landsmän, som åtagit sig detta värf, skulle lika offentligt förklarat, att deras förfarande kommit af en oriktig uppfatt-

ning af några ord i detta blad. Skulden dertill må då efter behag hafva tillräknats dessa ords otydlighet. Ett sådant återtagande hade varit önskligt – numera är det visst likgiltigt; ty de utländska bladen kunna naturligtvis icke länge uppehålla sig och sina läsare vid en sådan småsak. Hr Lillja är den, som först satte beskyllningen i omlopp. Hade han funnit det med sin heder öfverensstämmande att återtaga den, skulle kanske hans värda stallbröder ansett sig förpligtade att följa exemplet – i någon mon åtminstone, ty vi veta det väl, ett fullt hederligt erkännande af misstaget kunde af dem icke väntas. Men i stället för att ingå på en sådan enkel rättvisa fortfar, på sätt visats, Hr Lillja att hålla sitt blads läsare i den tro, att hvad han mot oss anfört är fullkomligt berättigadt. Han klagat blott öfver, att censuren icke tillåter honom anföra bevis. Vi erbjödo honom, att i detta blads spalter citera de ord, i hvilka sagde *frånkännande* af de garanterade politiska berättigandena skulle framstå. Man vägrade det under toma förevändningar.

Men vi hafva också på förfrågan blifvit upplyste derom, att ingen en sådan bevisning åsyftande artikel af Hr Lillja blifvit till censur förededd. En af censuren förbjuden, för Åbo Underrättelser ämnad artikel af annan hand har af Förf. blifvit oss benäget meddelad. Men i den ingår ingenting om sagde frånkännande. Vi hoppas, att i den sådane ändringar skola af Förf. göras, att artikeln får införas. Ty om någon ville vederlägga våra yrkanden med att t. ex. kalla styrelseåtgärderna under de förflutna 50 åren för uselhet och förklara de styrande vanligen höra till ett folks drägg, så kan icke gerna väntas, att en såbeskaffad bevisning skall få i tryck offentliggöras.

När vidare H:fors Tidningar uppmanade helst tre personer, som tvifla på bladets rättfärdighet, att sådant kungöra, då skyndar Herr Lillja att aftrycka uppmaningen. När dessa tre personer infinna sig, och Hr A. Schauman vägrar dem ordet, blott efter eget urval refererande deras skrifvelse, är Hr L. lika färdig att assistera med aftryckande – och han tillägger för egen räkning några nedsättande ord om åtminstone en af dessa tre, för att, så vidt på honom beror, betaga deras uppträdande all vikt. Men när de sålunda tvingas, att i Finlands Allm. Tidning söka en plats för skrifvelsen – ja då aktar sig äfven Hr Lillja för att gifva sin publik den minsta notis om dess innehåll. Hr Lillja vet nog, hvad han gör. Sagde skrifvelse lyder nemligen på »*smädelse*». Och om H:fors Tidningar förklaras hafva smädat, i hvilket ljus står då Herr Lilljas förfarande inför de ifrågavarandes och annat hederligt folks ögon? Hr Lillja har haft goda skäl, att i sina spalter icke intaga sin egen dom.

Hr A. Schaumans beteende har varit thesso likt. Han har likasålitet upplyst H:fors Tidningars allmänhet om, att vi förneka hvarje landets konstitutionela berättiganden nedsättande syftning i våra ord, hvilken åsigt om desamma H:fors Tidningar bidragit att utsprida. Han skänker blott sitt bifall åt häftigheten i vårt försvar, för att få anmärka vidrigheten i den kalla beräkning, hvarmed vi tidigare skulle sökt missleda allmänna opinionen. Då han af oss räknas bland smädarena, upplyser han sin publik derom, att det är vår vana, att så kalla hvar och en, som yttrar från våra afvikande åsigter. Vi bekänna, att vi anse denna förklaring mera än något annat i Hr A. Schaumans beteende vittna om dålighet. Han vet med sig sjelf, att han ännu är oss skyldig beviset för de beskyllningar för oredlighet (bristande »sinceritet») falska citationer m. m., med hvilka han såsom Papperslyktans redaktör trakterade. Han vet, att han sedan dess kan polemisera mot Litteraturladet efter behag, utan att befara det minsta svar. Han vet, att vi äfven nu lemnat hans i veckotal fortsatta demonstrationer åt deras

värde, och att det är endast hans försök att inbilla sina läsare, att vi skulle talat något mot landets politiska berättiganden vi afvisat. Det är icke om hans åsikter (om en så okunnig och oduglig publicist kan anses hafva några åsikter), det är icke om dessa vi talat, utan om de vanhederliga sträfvanden han sökt påbörda oss. Hr A. Schauman vet allt detta mycket väl. Men i stället för att säga: t. ex. vi hafva misstagit oss om meningen i Litteraturbladets ord; dess redaktion försäkrar sig anse ett förnekande af Finlands politiska berättiganden lika med landsförräderi – eller något liknande, säger Hr A. Schauman. Det var vidrigt att se den kalla beräkning, hvarmed Litt.bladet sökte missleda opinionen; det försvarar sig nu på ett mindre vidrigt sätt; men det hör dervid till saken, att alla som hysa andra åsikter, än det bladet, af detsamma förklaras vara smädare; dessas antal är sålunda redan legio. Man har stött sig icke deröfver, att vi kallat lögnen och smädelsen vid namn, men att vi kallat förfarandet »ohederligt». Vi fråga: hvari består då en skriftställares hederlighet, om ett beteende, sådant som det skildrade, icke är ohederligt?

Och när Herrar Renvall, Ehrström och Meurman ansågo sig i det allmänna vettets namn uppmanade, att söka sätta en gräns för detta landets press förnedrande skandalväsende, hurudant var då Hr A. Schaumans beteende? Han stängde för dem H:fors Tidningars spalter. De publicerade sin skrifvelse i Finl. Allm. Tidning. Hvad gör Hr A. Schauman då? Han gratulerar dem till att vara de enda, som tagit Litteraturbladets sätt att polemisera i försvar! Detta är kronan på verket. Om Litteraturbladets sätt att polemisera har det varit fråga endast i H:fors Tidningar, som *deröfver* vill nedsätta en kompromiss. Herrar Renvall, Ehrström och Meurman hafva derom icke nämnt ett ord. De hafva blott yttrat sin mening om Hr A. Schaumans – icke sätt att polemisera, ty någon polemik mellan de båda bladen har icke förekommit – utan hans sätt att framställa våra yrkanden. De säga: H:fors Tidningar hafva smädat, icke bevisat. Det enda, de nämna om Litteraturbladets förfarande, är, att vi nöjaktigt förklarat våra ord, och att vi äro i vår goda rätt, då vi kallat Hr Schaumans derpå följande beteende för smädelse. Om Litteraturbladets sätt att polemisera tala de alltså icke.¹ Men Hr A. Schauman finner det lämpligt, att likväl så säga, hvaremot han finner det högst olämpligt att meddela H:fors Tidningars läsare, att bladet förklaras hafva smädat. Än mindre vill han bemöta denna förklaring. Och hufvudsaken, att han borde återtaga sina mot oss gjorda beskyllningar – den kommer han sålunda lyckligt, om också icke på det hederligaste vis ifrån. Han håller för egen del till goda med det erhållna vitsordet – endast han slipper gifva sanningen äran.

En annan sida af Hrr Lillja's och A. Schaumans beteende är det sätt, hvarpå de åberopat andra blads och isynnerhet de Finska tidningarnes yttranden angående vår artikel i Majhäftet.

Det är föga underligt, att när en artikel något innehåller, derom något kan sägas. Borgåbladet är det bland de Svenska bladen, utom de

¹ Vi hålla det för otillbörligt, att anse Herrar Renvall's, Ehrström's och Meurman's uppträdande innebära någon vänskap för oss. Men vi tro det dock vara oss tillständigt att uttrycka vår beundran för deras i hvarje land sällsynta mod, att offentligen uppträda i en strid, som icke ens på det aflägsnaste rör dem personligen, endast i det allmänna vettets och det rättas namn. De hafva skördat den vanliga lönen för ett sådant uppträdande i försöken att vanställa detsamma. Men hvarje hederligt tänkande bör hålla dem räkning derför.

tre hedersmännernas organer, hvilket öfver artikeln diskuterat. Vi hafva sett föga af denna diskussion, men det lilla har varit hederligt och vänligt, dertill något sväfvande.¹

Hvad Hr Q. i Mehiläinen andragit, hafva vi till det väsentliga anfört och besvarat i bladets senaste nummer. Ett senare andragande af samma signatur skall längre fram omtalas.

I Suometar lästes några rader, som beklagade, att tidningen Otava aftryckt vår artikel. I samma blad uppträdde deremot *Yrjö Koskinen*, dels uppvisande, att de i vår artikel framställda allmänna åsigter om ett folks förhållande till sin historia och sin styrelses tillgöranden af undertecknad blifvit sedan 20 år tillbaka offentligen uttalade och fortfarande vidhållne, dels framläggande författarens i hufvudsak härmed öfverensstämmande uppfattning. Herr Forsman (*Yrjö Koskinen*) är en man som besitter vetande, och det är derföre blott naturligt, att han omfattar ett betraktelsesätt, som är den historiska vetenskapens. Att Suometars redaktion icke delar detsamma, kan just icke förefalla förunderligt. I dess tanke har Finska folket varit en sådan okunnig och oduglig hop, att det endast kan trygga sig till Frälsarens ord: »Herre förlåt dem, ty de veta icke hvad de göra.» Men det förunderliga – och något mera kunde visst derom sägas – är, att Suometars redaktion förbjuder Hr Forsman, att vidare skriva i bladets spalter. Man ser det, äfven detta blads redaktion förstår att öfva censur. Vi afhålla oss från att utlägga, hvem och hvad den person är, som sålunda censurerar Hr Forsman, en af landets mest framstående författare. Hr Forsman nödgas i Suomen Julkisia Sanomia skriva ett kortt svar på Suometars i flera veckor fortfarande särskilda bemötanden till hans artikel, sedan Suometars redaktion på ett så nobelt sätt förbehållit sig ensam ordet. Suometars redaktion förklarar Hr Forsmans läror för »*farliga*». Hr Forsman anmärker, att detta är all censurs enda uppgifna grund. Suometars senare bemötanden hafva vi icke läsit; men man har sagt oss, att de skola vara af samma halt som dess första yttrande mot Hr Forsman, d. v. s. okunnigt och oredigt. Hvad Litteraturbladets artikel angår, skall det egentligen icke vara den, utan Otava's dåliga öfversättning deraf, som Suometar tadlar.

Hämäläinen, indignerad öfver Suometars förfarande, och delande Hr Forsmans yttrade åsigter, aftrycker hans i S. Julkisia Sanomia införda svar, för att gifva detsamma en större publicitet.

I *Porin Sanomia* har man haft tillfälle läsa två i samma ämne skrifna artiklar, båda till tankegång och stil utmärkta. De bevisa äfven de, huru mycket dugligare krafter för närvarande stå den egentliga Finska pressen till buds, än de, öfver hvilka de på Svenska skrifna, mest lästa bladen isynnerhet under innevarande år haft att förfoga.

Kuopio tidningen *Tapio* skall afgifvit ett utlåtande i Åbo Underrättelsers anda. Detta har sina skäl, emedan en ligans allierade har ett finger med i bladet. Men dess redaktion har sedermera haft den hederligheten återtaga yttrandet, derigenom bevisande, att den egentliga Finska pressen äfven häri skiljer sig från en del af den Svensk-Finska. Vi säga uttryckligen en del, ty de i Wiborg, Wasa och

50

¹ Man har gjort oss uppmärksam på ett af oss begånget misstag. Vi anförde i senaste häfte s. 383 not, att en korrespondent till Borgåbladet påstår oss hafva förfäktat »Utskottsriksdagars» laglighet. Det borde heta Ständerutskotts. Ordet är alltså ett annat, men sammanhanget ger samma mening, då sagde korrespondent icke upplyste, att vi förklarar ett sådant ständsutskott utom landtdag icke hafva andra attributer, än hvarje annan af en menighet vald deputation.

Björneborg utgifna Svenska bladen hafva, så vidt vi känna, icke ytrat sig öfver vår artikel.

Mehiläinens redaktion har tagit bladet från munnen och i några skarpa ord tadlat Åbo Underrättelsers och Helsingfors Tidningars dåliga beteende.

Om allt detta tiga naturligtvis dessa sistnämnda blad. Såvidt de Finska bladens uppträdande inneburit något vatten på deras qvarn, hafva de visst icke försummat att begagna det. De hafva åberopat Tapio, Suometar och Mehiläinen sig till fördel. Men numera tiga de stilla. Tapio's återtagande hafva de icke ansett sig värdigt anmäla. Mehiläinen adress till dem kan icke blifva fråga om. Icke heller om Hr Forsmans bedömanden rörande H:fors Tidningar.

10

Till undvikande af misstyding böra vi tillägga, att de Finska bladens nämnde uppträdande icke af oss anföres, såsom skulle det innebära något godkännande af våra yttrade åsikter in totum et tantum. Om uppmaningen till »förtroende» med afseende på det blifvande Utskottet stå vi ensame; och det torde så förblifva, tills tiden utvisar, hvad som för fäderneslandets bästa varit och är det gagneliga. Vi hysa ännu hoppet, att detta skall bevisa sig på en väg, som icke medför skuld och ånger. Ty det gagnar föga att veta, hvem som haft rätt eller orätt, om fäderneslandets bästa blifvit förspildt.

20

För att visa, det de utpekade Svenska bladen här i Finland icke sakna värdiga sidokamrater i de äkta Svenska, vilja vi här korrt »relevera» Svenska Aftonbladets beteende i frågan.

Aftonbladet hade för sin publik framställt, huru vårt politiska affall började för ett par år tillbaka med artikeln om »Finska emigrationen i Sverge», naturligtvis, emedan vi redan i den angrepo förfarandet att i Sverge utsprida osanningar om Finska förhållanden och systematiskt med smädelser nedsätta personer, hvilket då såsom nu äfven träffade undertecknad. Aftonbladet var på den tiden det enda blad, som kolporterade dessa osanningar. Det är derföre icke underligt, att bladet – eller hellre den sannskyldiga kolportören – söker ytterligare betala den, som vågat mot förfarandet göra anmärkning. Som man vet, gjorde Aftonbladets nuvarande hufvudredaktör, magister Sohlman, senare sin uppvaktning på behörig ort här i Finland och, efter hvad dess kollega Dagligt Allehanda med flera Svenska blad uppgåfvo, förband sig att i frågor rörande Finland göra bot och bättring. Det återstår att se, huru detta löfte hålles. Mot oss har Aftonbladet gjort sitt bästa både i osanning och smädelse. Men det kan till sin ursäkt anföra, att det delvis haft Åbo Underrättelser till föregångare, och dessutom i denna sak blifvit dirigeradt af Finska emissarier.

30

40

Numera bryr sig Aftonbladet icke om polemik med en »i politik och polemik så oefterrättlig person» som undertecknad. Det vill endast konstatera, huru vi »åsamkat oss ovilja och protester från alla håll i Finland.»

Detta konstateras nu på följande sätt. Aftonbladet hade (på anvisning) fattat våra ord om fredstraktaten och Hr Palméns Juridiska Handbok, som skulle de inneburit, att Finland är och skall vara en provins. Det säger nu, att det blott anmärkte »det besynnerliga» deri, att vi, »för att kunna nedsätta Finlands politiska anspråk», anförde en uppfattning, hvilken vi »för två år sedan – skarpt klandrade.» Aftonbladet behagar här ljuga på sig sjelf. Det fann ingenting »besynnerligt» i denna motsägelse. Det sökte tvärtom visa, att den allsicke var oväntad. Den hörde helt naturligt till affallet. Dessutom fann Afton-

50

bladet sådane omkastningar just vara karakteristiska för undertecknad. Men vidare. Aftonbladets vänliga anmärkning har mycket »generat» oss. Och när vi nu förklarar våra ord och ådagalagt, att de icke kunnat hafva mer än en mening, den, att Finland af Sverge afträddes som en provins, att det likväl tillvunnit sig sin närvarande statsform, »egen statsförfattning, styrelse» o. s. v., samt att äfven det politiska medvetandet i landet efterhand utvecklats från den form, hvari det ännu uttalar sig i sagde Handbok – nu, säger Aftonbladet, »faller det sig icke bättre», än att vår uppgift om Handboken är grundad blott på »ett tillfälligt hugskott», »utan hvarje faktisk föranledning.»

10 Bokens författare, Hr Palmén, säges nemligen »på det mest ovederläggliga sätt» hafva visat, att han »endast¹ i den rättshistoriska afdelningen såsom ett historiskt faktum omnämnt, att kejsar Alexander genom ett manifest af den 5 Juni 1808 förklarade Finland vara 'såsom en särskild provins förenadt med Ryssland.'» Så Aftonbladet.

I samma andedrag, det hedervärda bladet framför denna osanning, beskyller det alltså oss för falska uppgifter. Allt visar, att Aftonbladet eljest tagit noga reda på innehållet af Hr Palméns förklaring i frågan. Men, att det historiska faktum är anfördt *på två ställen* i boken, alltså 20 »äfven börjar kapitlet om »Finlands grundlagar och organiska författningar», det har bladets sanningsälskande redaktion icke råkat märka, ehuru Hr Palméns förklaring just går ut på att visa, att det historiska faktum af ett misstag blifvit anfördt äfven på sistnämnda plats. Icke heller vet Aftonbladet något derom, att det »historiska faktum» är ohistoriskt, och att Finland ingenstädes, icke i något dokument i verlden utom i sagde bok, blifvit förklaradt vara »såsom en särskild provins förenadt med Ryssland.» Vi anmärkte dock detta redan i recensionen »för två år sedan.»

Aftonbladets redaktion har, såsom af det ofvan anförda synes, läsit 30 vår i detta blads Augustihäfte afgifna förklaring. Men det aktar sig att säga åt sina läsare: Litteraturbladets redaktion har »på det mest ovederläggliga sätt» visat, att de tatlade orden (om fredstraktaten och Hr Palméns bok) icke kunna hafva den mening, Aftonbladet i dem inlagt. Litteraturbladets redaktion har till öfverflöd förklarar, att den skulle anse det för brottsligt att hysa och uttala en sådan mening. – Nej långt härifrån, ty sådant vore sanning! I stället säger Aftonbladet: se här godt folk! Det der Litteraturbladets redaktör (af Aftonbladet vid namn nämnd naturligtvis) är af följande skrot och korn. Han bjuder till att »nedsätta Finlands politiska anspråk.» Och när man helt beskedligt 40 anmärker »det besynnerliga» häri, då finner han sig mäktat »generad» och söker hjälpa sig ur klämman genom falska uppgifter. Sådan är den karlen. Hvem vill då tvifla på att han är en politisk affälling, som nu söker nedsätta sitt fäderneslands politiska anspråk, hvilka han förut sökt göra gällande.

Det vore i Sverge rena öfverflödet, att söka beslå Aftonbladet med ohederliga manövrer. Der har det bladet alltsedan sin upprinnelse varit på den sidan väl kändt. Äfven i Finland hafva de, som läsa Dagligt Allehanda, alltemellanåt tillfälle att öfvertyga sig om Aftonbladets samvetsgrannhet – ehuru också Dagligt Allehanda icke alltid tager det 50 så noga, då det gäller politiska motståndare, eller då brödafunden förer de två heroerna i lufven på hvarandra. Men då här granskade Aftonbladsartikel, emedan den innehåller *blott* privatpolemik, lyckligtvis fått fritt cirkulera äfven i Finland, har det varit vår skyldighet, att

¹ Af oss understruket.

påpeka dess ärofulla egenskaper.

Läsaren finner det: de stora Svenska bladen i Finland hafva i »de stora» i Sverge ett förträffligt föredöme. Det är denna själsfrändskap, som verkar, att de förra så flitigt påminna om, huru äfven Svenska blad fördömt våra läror. Det är isynnerhet sättet, som anslår dem. Skulle de sjelfva återtagit sina sanningslösa beskyllningar, skulle de bragt äfven skrifvarena i de Svenska bladen i nödvändighet, att hålla sig till sanningen. De befara det kanske? Men vi, som känna dessa skrifvare bättre, vi äro öfvertygade, att en sådan deras farhåga, åtminstone hvad Aftonbladet beträffar, är onödig. Vi äro också fullt säkra derpå, att Aftonbladet skall tiga angående denna vår reklamation eller besvara den med någon ny framställning af samma hederliga art, som den här omtalade.

J. V. S.

27 HR Q. I MEHILÄINEN: »OM EN OMSTÄNDIGHET I GRUNDLAGEN.»

Litteraturblad n:o 9, september 1861

Hr Q. har i sagde blad yttrat några ord med anledning af artikeln i detta blads Julihäfte: »Angående tydningen af vissa stadganden i Regeringsformen och Säkerhetsakten.»

Det har någon svårighet med sig att förstå Hr Q:s tankegång. Hufvudpunkten i hans anförande, så vidt vi förmå uppfatta detta, är följande:

Vi hade sagt: »Det förstås naturligtvis, att i ett land, der associations- och församlingsrätten icke är fri, dylika petitioners åstadkommande förutsätter styrelsens begifvande, såsnart de icke utgå från en lagligen konstituerad korporation eller samhällighet. Men grundlagen lägger icke minsta hinder deremot. Och det är blott härom här är fråga.»

Med dessa »dylika petitioner» menade vi petitioner t. ex. af adeln, eller af adel och presterskap o. s. v., petitioner alltså af ett eller flera bland de fyra stånden.

Nu frågar oss Hr Q.: »Är verkligen – om man blott afser, hvad i grundlagen förbjudes, medgifves eller bestämmes – den nämnda rättigheten» (associations- och församlingsrätten) »bunden af några hinder? Hvilken är den paragraf i grundlagen, i hvilken denna rättighet förbjudes?»

Vi finna icke, att denna fråga rör oss. Vi säga ju uttryckligen: »grundlagen lägger icke minsta hinder deremot» – ehuru Hr Q. icke funnit lämpligt att för sina läsare anförä dessa våra ord.

Oss skall det högeligen glädja, om associations- och församlingsrätten i landet är fri. Vi äro icke lagkunnige. Men vi hade, då artikeln nedskrefs, i minnet en dunkel föreställning derom, att budkafvel icke får resas. Vi finne nu, att sådant icke är i allmän lag förbjudet. Men en på Ständernas tillstyrkan utgifven Kgl. Förordning af d. 1 Juli 1743 förbjuder »utfärda några budkaflor, skrifteliga eller munteliga befallningar till allmogens sammankallande» – »under något upptänkeligt sken och under hvad förevändning det vara må». Vi förmoda, att densamma icke är upphäfd, emedan den är upptagen i den af Lagkomitén utgifna Författningssamlingen. Går det an för hvem, som behagar, att sammankalla landets beslutna allmoge, eller borgerskapet i städerna, eller landets presterskap eller adeln, eller alla på engång, så